

**КАМАРА НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОЦЕНИТЕЛИ В БЪЛГАРИЯ
РЕГИОНАЛНА КОЛЕГИЯ СОФИЯ-ГРАД И СОФИЯ-ОБЛАСТ**

***ПЪРВА БАЛКАНСКА КОНФЕРЕНЦИЯ
„ДОБРИТЕ ОЦЕНИТЕЛСКИ ПРАКТИКИ”***

**СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ
В КОНТЕКСТА НА СЧЕТОВОДНАТА ОТЧЕТНОСТ И НА
ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОЦЕНКА – ОБЩОТО И
РАЗЛИЧНОТО**

доц. д-р Виолета Касърова, НБУ

Глобализацията и последствията ѝ за счетоводната отчетност

Успехът на всяка компания в условията на съвременната глобализация предполага обявяване на информация за:

- ❑ Стратегията ѝ;
- ❑ Инвестиционните рискове и бъдещи ползи от днешните решения;
- ❑ Влиянието на нефинансовите фактори върху стопанската ефективност.

Традиционният финансов отчет, приспособен към потребностите на индустриалната епоха, е безнадеждно изостанал от изискванията на съвременната икономика на знанието, тъй като е:

- Обърнат към миналото, което в епохата на Интернет е стратегически опасно, тъй като се губи посоката;
- Ориентиран към нуждите на кредитори и данъчни служби;
- Игнорира цената на собствения капитал;
- Изграден върху презумпцията за постоянна стойност на парите във времето.

Глобализацията и последствията ѝ за счетоводната отчетност

„Стабилен, разбираем, надежден и достоверен отчет – това е вчерашния ден на икономическия живот на обществото, а информацията, която компанията регулярно съобщава в своите отчети не отговаря на днешните нужди на инвеститорите“.

Frank Brown, *PricewaterhouseCoopers*

«Пазарът иска да знае повече за стратегията на корпорацията, за нефинансовите фактори на стойността, за пазарната динамика, която потенциално може да се окаже непосредствено свързана с бъдещите финансови резултати, а следователно и с потенциалната стойност на акциите на компанията.»

Mark Dzhetvej, *PricewaterhouseCoopers*

„Свидетели сме на революция в областта на счетоводния отчет и подготовката на финансовата отчетност“.

Алфред Кинг, *Институт за управленски отчет (ИМА)*

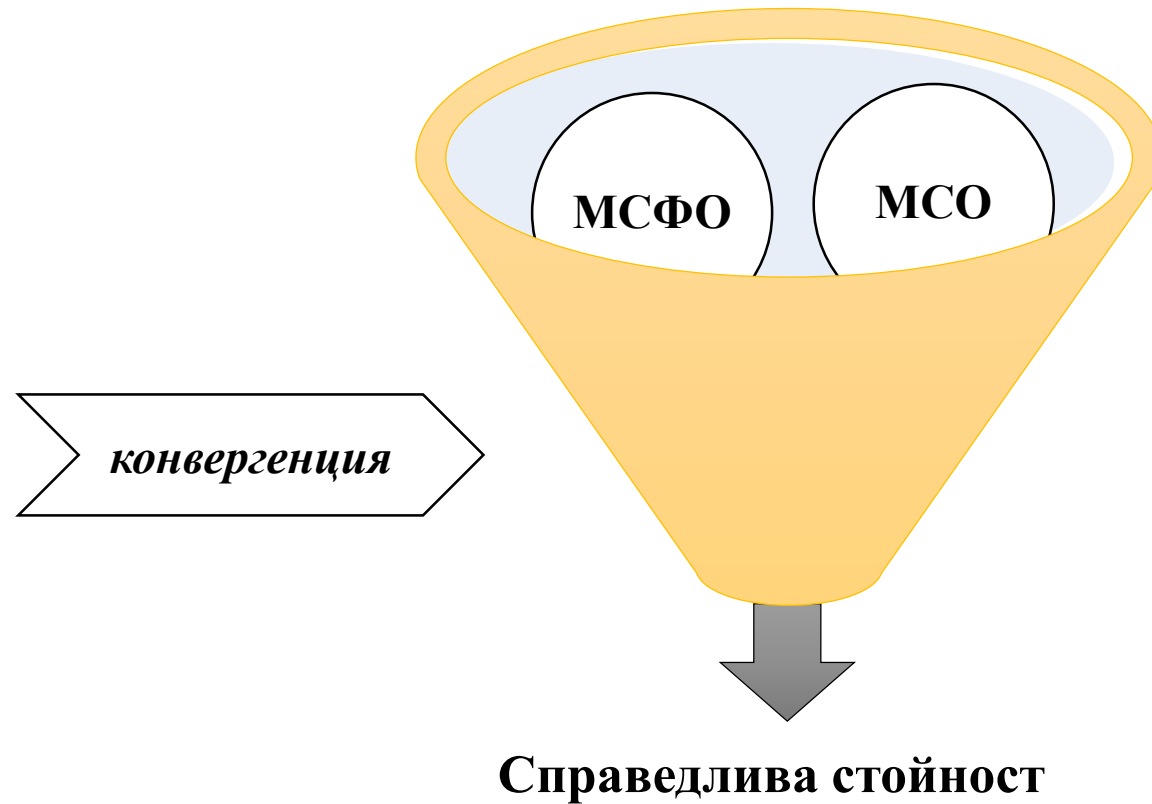
„Акцентът се измести – отчетността се съставя в интерес на тези, които купуват – фирмата или акциите ѝ, и нейна основна определяща форма става балансът. Купувачът оценява не самото предприятие и не печалбата, която то получава, а това, какви ресурси то притежава и каква печалба може да донесе при умело използване на тези ресурси.... За тези, които могат да заплатят за активите и за тези които знаят, какво да прави с тях, са съставени МСФО»

проф. Я.В.Соколов, *СПГУ*

Глобализацията и последствията ѝ за счетоводната отчетност

- ❑ Търсенето на нови инвестиции поражда **нови парадигми**, които да повишат актуалността и съпоставимостта на финансовия отчет и да го направят достъпен и разбираем за потенциалните инвеститори.
- ❑ **Оценката по справедлива стойност** е един от ключовите методи във финансовата отчетност, разработен с цел отстранение на негативното влияние на инфляцията.
- ❑ Справедливата стойност определя цена на продажба (exit price) на организиран пазар. Тя е удобна за **глобализация на финансовия отчет**.
- ❑ Справедливата стойност постепенно измества историческата, защото се предполага, че това е **стойността на актива към момента на съставяне на баланса**.

Глобализацията и последствията ѝ за счетоводната отчетност

Конвергенция между Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) и Международните стандарти за оценка (МСО)

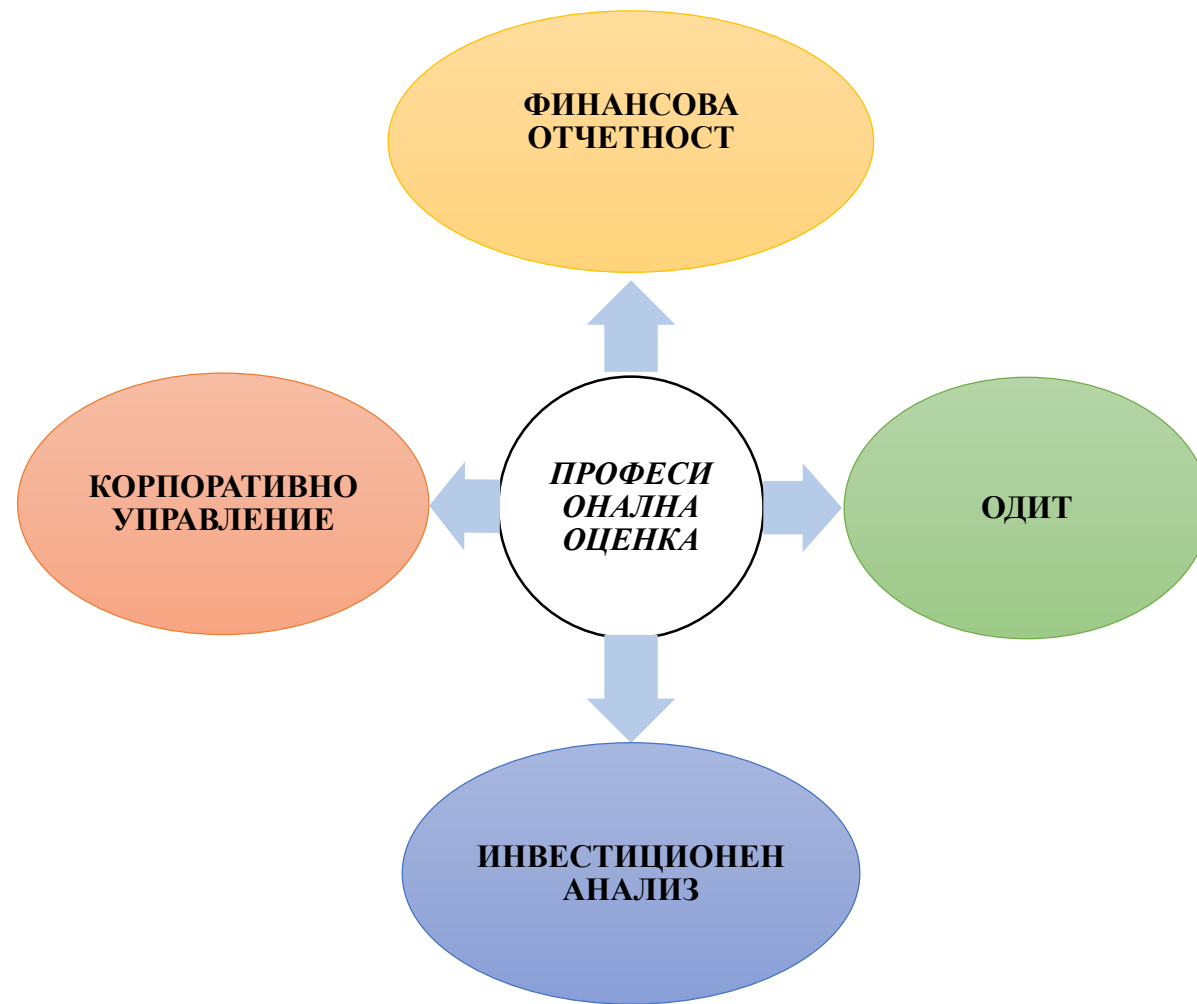
Цел на конвергенцията – да се намалят значително различията между националните и професионални стандарти, за да се подобри сравнимостта на финансовите отчети на компаниите в световен мащаб и да се намалят разходите за тяхното изготвяне.

Форми на конвергенцията:

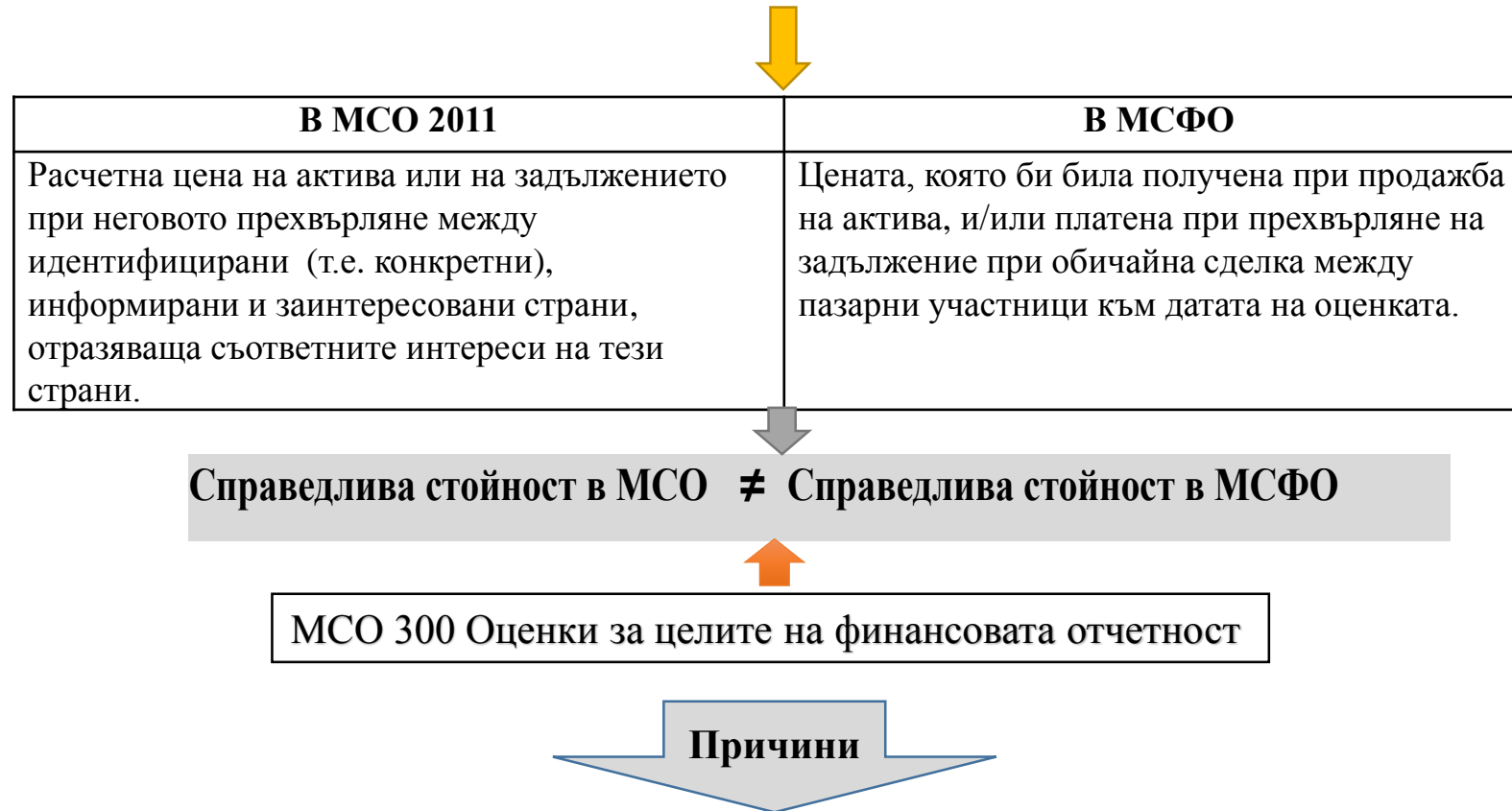
- Междупрофесионална (МСФО и МСО, RICS)
- Междунационална (МСФО и US GAAP)

Съществен резултат от този процес – повишаване интердисциплинарното значение на професионалната оценка във взаимодействието ѝ с финансовата отчетност, одита, инвестиционния анализ и корпоративното управление

Конвергенцията между стандартите поражда необходимост от преразглеждане на основния понятиен апарат и преди всичко на понятията „*Справедлива стойност*“ и „*Пазарна стойност*“.

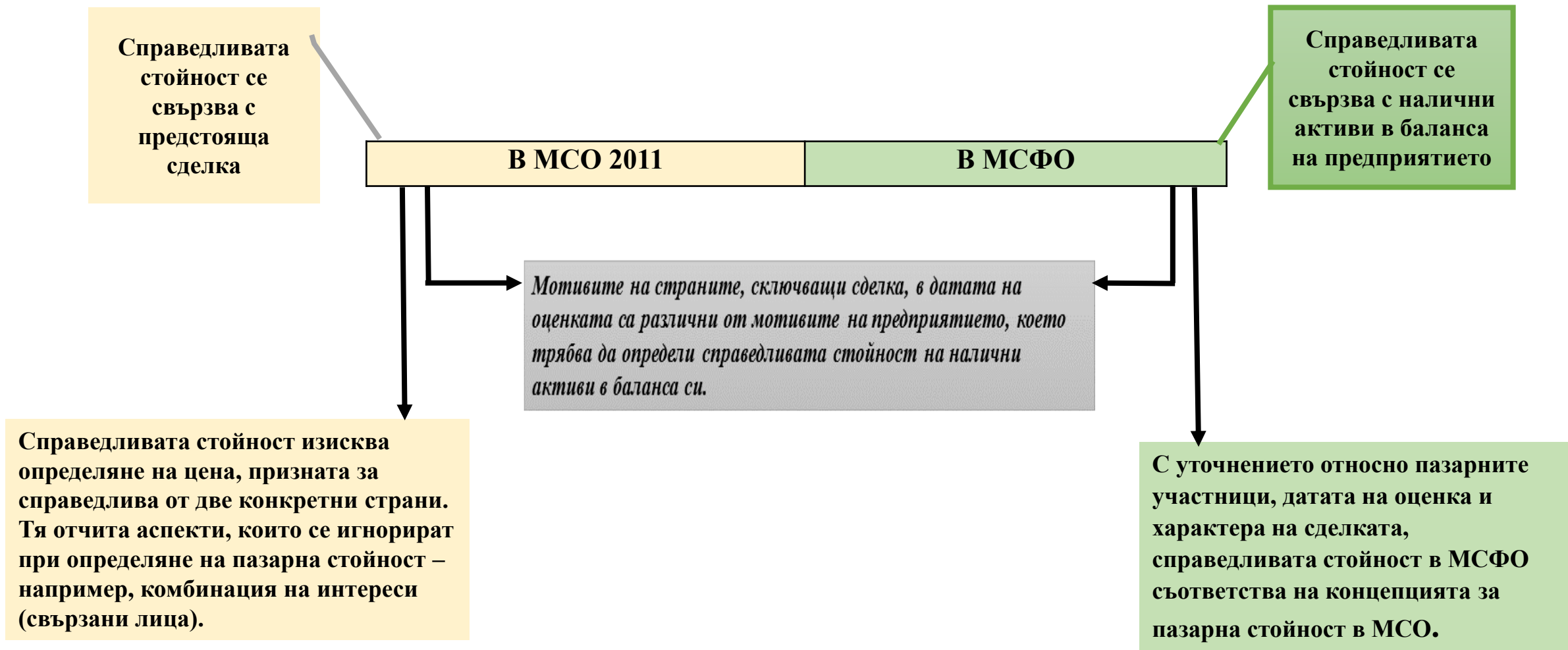

СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ - ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Счетоводството и оценката на активите са два отделни, взаимно допълващи се съвкупности от знания, необходими за две различни професии. Не могат да бъдат обединени понятия и принципи на измерване, различни методики на практическата им дейност. Съществените различия между счетоводната методология (приложима във финансовата отчетност) и икономическата методология (приложима в оценителската дейност) се проявяват **в различното тълкувание на понятието „справедлива стойност“**.

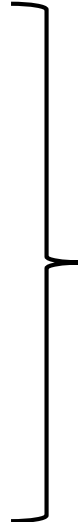
Различия в дефинициите на СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Справедлива стойност в МСФО = Пазарна стойност в МСО

- Справедливата стойност е цена на продажба (exit price), т.е. на търсенето
- Справедливата стойност е пазарна котировка, а не специфична за компанията стойност
- Справедливата стойност отразява текущата пазарна ситуация чрез датата на оценката.

=

Пазарна стойност в МСО – оценената сума, срещу която даден актив или пасив може да смени собственика си към *датата на оценката* чрез сделка при *пазарни условия* между *желаещ купувач* и *желаещ продавач*, след подходящ маркетинг, при което всяка от страните е действала информирано, благоразумно и без принуда.

СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ – НОРМАТИВНА ОСНОВА

Справедлива стойност според МСО 2011

Справедлива стойност според МСФО

МСО 2011

- Дефиниции за целите на МСО
- Рамка на МСО
- МСО 102 Подходи към оценката
- МСО 300 Оценки за целите на финансовото отчитане

Основен стандарт:

- МСФО 13 – Оценяване на справедлива стойност

Други стандарти, изискващи опостяване или оценяване на справедлива стойност:

- МСФО 3 – Бизнес комбинации
- МСФО 5 – Нетекущи активи, държани за продажба
- МСС 2 – Материални запаси
- МСС 16 – Имоти, машини и съоръжения
- МСС 17 – Лизинг
- МСС 18 - Приходи
- МСС 32 – Финансови инструменти
- МСС 38 – Нематериални активи
- МСС 39 – Финансови инструменти – признание и оценка
- МСС 40 – Инвестиционни имоти

Оценката не е вътрешно присъща характеристика на оценявания обект, тя е субективна, условна и може съществено да варира в зависимост от избрания подход и метод за оценка, приложения изчислителен алгоритъм в рамките на конкретния подход, целта на оценката, възприетата отчетна политика, предпочитанията на ползвателите и т.н.

Класификация на базите на стойността в МСО 2011

База на стойността – декларация за основни (фундаментални) допускания при формиране на оценката.

Първа база – определяне (изчисляване) на цена, която би била достигната в хипотетична сделка с актива на свободен и открит пазар. В тази категория попада (според стандарта) – **пазарната стойност**.

Втора база – оценка на изгодата, която получава юридическото лице от собствеността на актива. Стойността е специфична за това юридическо лице и може да няма отношение към пазарните участници. В тази категория попада (според стандарта) – **инвестиционната стойност и специалната стойност**.

Трета база – определяне (изчисляване) на цена, която би било разумно да се съгласува между двете конкретни страни в сделката с актива. Макар, че страните могат да не се свързани помежду си и могат да водят преговори за търговска сделка, активът не е задължително да бъде представен на пазара, съгласуваната цена може да бъде тази, която отразява определени преимущества или неудобства от собствеността за участващите страни, а не за пазара като цяло. В тази категория попада (според стандарта) – **справедливата стойност**.

Връзка между МСО и МСФО чрез стойността

- Справедливата стойност по МСО – е РАЗМЕННА стойност
- Справедливата стойност по МСФО – е ПАЗАРНА стойност

Справедлива стойност по МСО > Пазарна стойност по МСО

Справедлива стойност по МСФО = Пазарна стойност по МСО

Резултати от конвергенцията между стандартите

Вид стойност по дефиниция	Проявление на дефинираната стойност в стандартите		
	МСО 2011	RICS	МСФО
Справедлива	Справедлива	Справедлива	х
Пазарна	Пазарна	Пазарна	Справедлива
Инвестиционна	Инвестиционна	Инвестиционна	х

НАПРАВЛЕНИЯ НА КОНВЕРГЕНЦИЯТА НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОЦЕНКА И СЧЕТОВОДСТВОТО

Професионална
оценка

ПАЗАРНА СТОЙНОСТ

**ИЕРАРХИЯ НА ОЦЕНКАТА НА СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ,
ОСНОВАНА НА ИЗХОДНИТЕ ДАННИ**

Счетоводство

Иерархия на оценката на база изходни данни

Котирани (некоригирани) цени на активните пазари за идентични активи или пасиви, до които предприятието може да има достъп към датата на оценката

Хипотези за даден актив или пасив,
● различни от котираните цени включени в Ниво 1, които могат да бъдат наблюдавани пряко или косвено

Необозрими хипотези, които не се базират на публични данни.

ЛВ

Иерархията се основава на намаляваща пазарна увереност на данните, използвани за оценка.

Иерархия на оценката на база изходни данни – данни по нива

Ниво 1 в иерархията на оценката	Ниво 2 в иерархията на оценката	Ниво 3 в иерархията на оценката
<ul style="list-style-type: none"> Обявени цени на активни пазари за идентични активи или пасиви, до които предприятието има достъп към датата на оценката. 	<ul style="list-style-type: none"> Обявени цени на идентични или аналогични активи или пасиви на активни пазари. Обявени цени на идентични или аналогични активи или пасиви на неактивни пазари. Данни, различни от обявените цени, които могат да се наблюдават за активи или пасива (лихвени нива, криви на доходност, кредитен спред, валутни курсове и др.) Пазарно потвърдени данни. 	<ul style="list-style-type: none"> Не се базира на публични данни. Използват се данни като темп на растеж, приложими към очаквани парични потоци за оценка на непублични компании. Собствени данни на организацията, съставлява отчетност.

НАБЛЮДАВАНИ ДАННИ

Оценка по сравнителния (пазарен) подход на основата на минали сделки

КОРИГГАНИ НАБЛЮДАВАНИ ДАННИ

Оценка на основата на предположения – дискотиране на очаквани парични потоци от актива, екстраполация на закономерности, които могат да се оправдаят или да не се оправдаят.

НЕНАБЛЮДАВАНИ ДАННИ

Финансов отчет по първоначална (историческа) стойност	Финансов отчет по справедлива стойност
<i>Основен принцип</i> – активите и пасивите се отчита по историческа цена в двете ѝ модификации – цена на придобиване и себестойност.	<i>Основен принцип</i> - стойността на актива представлява сумата, която отразява сегашната му стойност, а стойността на пасива – сумата, която организацията трябва да заплати на кредитора.
<i>Основно предимство на историческата цена</i> - обективност; основава се на счетоводни документи и винаги може да бъде проверен начина на нейното формиране	<i>Основно предимство на справедливата стойност</i> - отразява пазарната ситуация; отчита изразена чрез разсъждения индивидуална инвестиционна перспектива на икономическия субект, което е необходимо на инвеститорите.
<i>Основен недостатък на историческата цена</i> - в основата ѝ е залегнала презумпцията, за постоянна стойност на парите във времето.	<i>Основен недостатък на справедливата стойност</i> - отчетът губи историческия си характер, в него се засилва субъективизма и възможностите за манипулация. При кризисни явления, ниска пазарна ликвидност и спад на производството риска се увеличава.

<i>Финансовият отчет е приспособен към потребностите на индустриалната епоха.</i>	<i>Финансовият отчет е приспособен към съвременната икономика на знанието.</i>
--	---

Справедлива стойност

Появата на МСФО 13 и въвеждането в счетоводната практика на справедливата стойност предизвика много съмнения, въпроси и дискусии. Но процесът е необратим и път назад няма.

За оценителите този процес е благоприятен – повишава интердисциплинарното значение на професионалната оценка, заедно с отговорността на оценителите.

За страните с развиваща се икономика обективните трудности при определяне и използване на справедливата стойност са свързани с:

- Кризисни явления в икономиката и в банковата сфера,
- Доминиране на кредитния над капиталовия пазар,
- Особености на деловата култура – счетоводителите не са склонни да разкриват в отчетността информация, изискваща собствени разсъждения;
- Опасност от манипулации;
- Зависимост на предприятията от конюнктурни колебания на национално и международно ниво;
- Отсъствие на развит вътрешен пазар за много активи.

EXIT

1. Използване **модела на първоначалната стойност** в малките и средни непублични предприятия.
2. Използване на **модела на справедливата стойност** при:
 - необходимост от привличане на инвеститори, независимо от размера на компания;
 - публични компании.
3. Разработване на **методически подходи** за прилагане на модела на справедлива стойност за различни видове активи и за нуждите на българските стопански организации.
4. Провеждане на **серия обучения** – КНОБ съвместно с ИДЕС – на оценители и счетоводители за прилагане модела на справедливата стойност в условията на българския пазар.
5. Разгръщане на **дискусия** по модела на справедливата стойност в професионалните общности на счетоводители и оценители с оглед популяризиране на добрите практики.

Благодаря за вниманието!

